

Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Stappenplan Veiligheid & Gezondheid

Voor bouw- en onderhoudsopdrachten bij het Rijksvastgoedbedrijf

1 februari 2023

Inhoudsopgave

V&G in projecten

Stappenplan V&G voor bouw- en onderhoudsopdrachten bij het Rijksvastgoedbedrijf	3
Fase 1. Uitvraag Definitiefase	4
Fase 2. Definitiefase	5
Fase 3. Uitvraag ontwerpfase of geïntegreerd ontwerp/bouwfase	8
Fase 4. Ontwerpfase	10
Fase 5. Uitvraagfase bouw	12
Fase 6. Bouwfase	13
Het Veiligheid & Gezondheid-plan en andere standaarden	15

Extra informatie RVB

Doel van het stappenplan V&G bouw- en onderhoudsproces RVB	16
Begrippen en afkortingen	17
Contractvormen en het Stappenplan V&G	18
Veiligheid & Gezondheid-rollen in projectteams RVB	20
Uitvraag externe partijen	22
Monitoring Veiligheid & Gezondheid in projecten	23
Andere veiligheidsonderwerpen	24

Wettelijke verplichtingen

Arbeidshygiënische strategie	25
Vergewisplicht opdrachtgever	26
Bouwplaats- en omgevingsveiligheid	27
Onderbouwing ontwerpkeuzes OG	28

Colofon

Datum:
1 februari 2023

Contact:
Postbus.RVB.V&G-expertise@rijksoverheid.nl

Rijksvastgoedbedrijf
Directie Transacties & Projecten
Afdeling Architectuur & Techniek
Korte Voorhout 7
Postbus 16169
2500 BD Den Haag

Fasering conform Arbeidsomstandighedenbesluit:		Ontwerpfase: de studie-, ontwerp- en uitwerkingsfase (OG is verantwoordelijk voor een veilig te bouwen en onderhouden bouwwerk)						Uitvoeringsfase: de fase waarin het bouwwerk materieel tot stand wordt gebracht (ON verantwoordelijk voor veilige uitvoering)	
Initiatief	Opdracht	1. Uitvraag Definitiefase	2. Definitiefase	3. Uitvraag ontwerpfase of geïntegreerd ontwerp/bouwfase	4. Ontwerpfase	5. Uitvraagfase bouw	6. Bouwfase		
Documenten in projectdossier:		Stap 1.1 V&G eisen opnemen in contract	Stap 2.1 Afstemming over opstarten V&G-proces Stap 2.2 Capaciteit voor V&G opnemen in RAK Stap 2.3 V&G in de Project Risicosessie Stap 2.4 Opstellen V&G-plan (RI&E) Stap 2.5 Overleg met het bevoegd gezag over veiligheid directe omgeving bouwplaats Stap 2.6 Onafhankelijke toets V&G definitiefase	Stap 3.1 Veiligheid & Gezondheid (V&G) opnemen in contract Stap 3.2 Toets documenten en contracteisen Stap 3.3 Veiligheid & Gezondheid in de aanbesteding Stap 3.4 Opstellen Vergewisplan Stap 3.5 Toets inschrijvingen	Stap 4.1 Het aanstellen V&G-coördinator ontwerpfase Stap 4.2 Overdracht V&G naar het ontwerpteam Stap 4.3 Veiligheid & Gezondheid in het ontwerpproces. Stap 4.4 Definitief maken V&G documenten voor deze fase Stap 4.5 Onafhankelijke toets V&G in ontwerp Stap 4.6 V&G-documenten opslaan in projectdossier	Stap 5.1: V&G opnemen in contract (bestek) Stap 5.2: Aanvullen Vergewisplan deel 2 Stap 5.3: Toets V&G documenten en -contracteisen	Stap 6.1 Overdracht V&G naar uitvoerende partij Stap 6.2 Vergewissen voorafgaand aan start uitvoering Stap 6.3 Meldingen en vergunningen Stap 6.4 Vergewissen V&G in de uitvoering Stap 6.5 V&G-documenten opslaan in projectdossier Stap 6.6 Het incident-responsplan Stap 6.7 V&G-dossier overdragen aan degene die beslist over de uitvoering van latere werkzaamheden aan het bouwwerk in de gebruiks- of sloopfase		
		Eisen aan V&G en producten in overeenkomst	- V&G-plan - V&G paragraaf in PID - Toetsverslag	- Contracteisen V&G - V&G-plan - Vergewisplan - Toetsverslag	- Verslag overdracht - V&G-plan - V&G-dossier - Toetsverslagen - Verslagen overleggen	- V&G-plan - V&G-dossier - bestek bepalingen V&G - Vergewisplan - Toetsverslag	- Verslag overdracht - Meldingsformulier - V&G-plan - V&G-dossier - Toetsverslagen - Verslagen overleggen		
	Rollen:	IPV	- IPV - Objectmanager - Inkoopadviseur - V&G-expert / interne VGCO - V&G-toetser	- IPV - V&G-expert / interne VGCO - V&G-toetser	- IPV - VGCO - V&G-expert / interne VGCO - V&G-toetser	- IPV - V&G-expert / interne VGCO - V&G-toetser	- IPV - VGCO en VGCU - V&G-expert / interne VGCO - V&G-toetser - Objectmanager		

Deze fase doorloop je alleen wanneer de definitiefase wordt uitgevoerd door een externe partij. In het contract met de externe partij moeten eisen worden opgenomen over Veiligheid & Gezondheid in de definitiefase.

In het Kader V&G voor de projecten die binnen deze raamovereenkomst (ROK) worden uitgevoerd, vind je een uitgebreide beschrijving over de werkwijze, die overeen komt met het Stappenplan V&G. Deze kun je ook delen met de externe partijen.

Stap 1.1 V&G eisen opnemen in het contract

Wanneer een externe partij de definitiefase van een project uitvoert, moeten zij zorgen voor de Project Initiatie Documentatie (PID) en de Risico Inventarisatie en Evaluatie (Standaard V&G-plan). In deze stap neem je de proceseisen hiervoor op in het contract dat jullie afsluiten. De proceseisen voor V&G kun je vinden in de Relatics bibliotheek.

Het Arbeidsomstandighedenbesluit schrijft voor dat het Rijksvastgoedbedrijf als opdrachtgever verantwoordelijk is voor het opstellen van een Veiligheid & Gezondheid-plan (V&G-plan) voor elk project dat zij uitvoert. Dit plan is een instrument om ervoor te zorgen dat een ontwerp veilig te bouwen, onderhouden en slopen is.

In de definitiefase leg je een eerste basis voor dit V&G-plan. Je doet een risico inventarisatie die specifiek is voor het project. Die risico's leg je vast in het V&G-plan.

Het V&G-plan werk je in elke volgende projectfase bij. In de ontwerpfase kun je bijvoorbeeld onderzoeken toevoegen die de risico's beter in beeld brengen. Denk aan een asbestinventarisatie of een bodemonderzoek. Ook de ontwerpkeuzen moet je onderbouwen en vastleggen. Hiermee toon je aan dat er goed is nagedacht over een veilig te bouwen ontwerp.

In de uitvoeringsfase werkt de uitvoerende partij het V&G-plan bij. Zij geven voor de restrisico's uit de ontwerpfase aan hoe zij deze willen beheersen. En bij wijzigingen van het ontwerp geven zij aan wat de effecten hiervan zijn op de veiligheidsrisico's en de beheersmaatregelen.

Het is belangrijk om een goede basis te leggen voor een V&G-plan in de definitiefase zodat je in de volgende fasen goed op V&G kunt sturen en invulling kunt geven aan de vergewisplicht. De stappen 2.1 t/m 2.6 van dit document helpen je om de juiste mensen te betrekken, afspraken te maken, capaciteit te regelen, het V&G-plan op te stellen en deze, in het kader van de vergewisplicht, onafhankelijk te laten toetsen.

Stap 2.1 Afstemming over opstarten V&G-proces

Ben je de Integraal Project Verantwoordelijke (IPV-er)? Dan maak je afspraken met de onderstaande personen om het Veiligheid & Gezondheid-proces (V&G-proces) op te starten. Tip!: Maak van elk gesprek een verslag zodat je terug kunt grijpen op wat jullie hebben afgesproken.

De objectmanager:

- Bespreek of jullie in het project rekening moeten houden met werkzaamheden die gelijktijdig lopen. Denk bijvoorbeeld aan onderhoudswerkzaamheden of andere bouwprojecten op dezelfde locatie. Het is belangrijk om de veiligheidsrisico's in kaart te hebben die kunnen ontstaan wanneer verschillende werkzaamheden tegelijk worden uitgevoerd. Deze risico's verwerk je in de V&G-documenten van alle betrokken projecten/werkzaamheden.
- Of er van een bestaand bouwwerk waar aan gewerkt zal worden al een V&G-dossier beschikbaar is. Het V&G-dossier bevat dan al informatie over de veiligheidsrisico's die er kunnen optreden bij werkzaamheden aan het bouwwerk. Dit vormt de eerste aanzet voor de Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) die onderdeel uitmaakt van het V&G-plan.
- Of er een V&G-dossier moet worden overgedragen na oplevering van het project of de onderhoudsopdracht.
 - Als er al een V&G-dossier beschikbaar is, moet je de wijzigingen met gevolgen voor de onderhoudsactiviteiten verwerken in het dossier.
 - Bij nieuwbouw moet je een nieuw V&G-dossier opstellen ten behoeve van toekomstig onderhoud aan het bouwwerk.
 - Als er geen V&G-dossier beschikbaar is voor een bestaand bouwwerk waaraan werkzaamheden worden uitgevoerd, hoef je geen nieuw V&G-dossier op te stellen, tenzij er sprake is van totale verbouw of vervanginsonderhoud.

De inkoopadviseur:

- Wil je dat een externe organisatie de ontwerpfase voor haar rekening neemt? Bespreek dan met de inkoopadviseur welke V&G-aspecten in de aanbestedingsstrategie moeten worden meegenomen.

De Veiligheid & Gezondheid-expert (T&P) of de V&G Coordinator Ontwerpfase intern (VB):

- Maak afspraken over de taakverdeling. In principe stel jij als IPV-er het V&G-plan op in de definitiefase. Een V&G-expert of een interne V&G-coördinator kan je daarbij adviseren of – bij grotere projecten – onderdelen uit handen nemen. Bepaal samen of er alleen een adviesgesprek nodig is of dat de V&G-expert of interne V&G-coördinator alle projectoverleggen bijwoont en een V&G-sessie belegt met het hele team.
- Bespreek daarbij de scope van het project in relatie tot de aandachtsgebieden in het Standaard V&G-plan. Met de scope bedoelen we wat er wel en niet binnen het project valt. Samen stel je dus vast hoe groot en intensief de klus is en welke disciplines zijn vertegenwoordigd in het technisch team van het project. Is het technisch team voldoende bezet om de V&G-risico's bij stap 2.4 goed in beeld te krijgen?
- Maak samen een inschatting van de benodigde uren voor de V&G-expert, zodat je deze op kunt nemen in de Raming ApparaatsKosten (RAK).
- Maak ook afspraken over de planning, zodat de benodigde uren op het juiste moment ingezet kunnen worden.

De Veiligheid & Gezondheid-toetser:

- Je maakt afspraken over hoe en wanneer de toetsing wordt uitgevoerd. Denk dan aan het toetsen van de (concept) V&G-documenten in deze en de volgende projectfasen.
- Maak samen met de V&G-toetser een inschatting van de benodigde uren, zodat je deze op kunt nemen in de RAK.

Stap 2.2 Capaciteit voor V&G opnemen in de RAK

Vergeet niet om de V&G-expert en de V&G-toetser op te nemen in de RAK. Bij stap 2.1 heb je in overleg al een inschatting gemaakt van de benodigde uren.

Stap 2.3 V&G in een Project Risicosessie

Als Integraal Project Verantwoordelijke (IPV-er) onderzoek je samen met de V&G-expert (T&P of interne V&G Coördinator Ontwerpfase van VB) de risico's op het gebied van V&G in het ontwerpproces. Benoem in deze risicosessie het niet aantoonbaar voldoen aan de vergewisplicht als specifiek risico. De beheersmaatregel bij dit risico is het volgen van dit Stappenplan V&G en het betrekken van V&G-deskundigen.

Benoem ook de andere veiligheidsrisico's die een impact kunnen hebben op de voortgang van het project. Bijvoorbeeld het risico op een (dodelijk) ongeval tijdens de uitvoering op de bouwplaats of in de directe omgeving van de bouwplaats. Het is in deze stap de bedoeling om op een hoger abstractieniveau te kijken naar de impact van de veiligheidsrisico's van het project. De IPV-er is er in deze stap verantwoordelijk voor om de geïdentificeerde risico's op te nemen in het project risicodossier.

Stap 2.4 Opstellen V&G-plan (RI&E)

De basis voor een veilige uitvoering van het project is een goede inventarisatie van de veiligheidsrisico's. Deze risico's inventariseer je in de Definitiefase en leg je vast in het wettelijk verplichte V&G-plan, in het onderdeel Risico Inventarisatie en Evaluatie, oftewel RI&E.

Het doel van deze RI&E is om in de volgende projectfasen te kunnen sturen op een veilige uitvoering. Als bekend is welke veiligheidsrisico's voor dit specifieke project beheerst moeten worden, kun je daarvoor in de ontwerpfase bouwkundige, technische en organisatorische keuzen maken om de risico's te beheersen. Deze inventarisatie gebeurt idealiter zoveel mogelijk in teamverband. Liefst doen mensen van alle disciplines uit het technisch team en de andere projectteamleden mee.

Het Standaard Veiligheid & Gezondheid-plan helpt bij het maken van deze inventarisatie. Het plan heeft 11 aandachtsgebieden die helpen om project-specifieke V&G risico's te ontdekken.

Let op! We nemen ook de veiligheid voor de directe omgeving van de bouwplaats op in het V&G-plan. Wettelijk gezien gaat V&G over arbeidsveiligheid op de bouwplaats (Arbeidsomstandighedenbesluit). De veiligheid voor de directe omgeving van de bouwplaats is in de bouwregelgeving opgenomen, maar maakt bij het Rijksvastgoedbedrijf onderdeel uit van hetzelfde proces. Via de bouwregelgeving is een Risicomatrix veiligheid bij bouw- en sloopactiviteit aangewezen, deze moet je altijd invullen. Uit deze risicomatrix blijkt of verdere stappen ten aanzien van de omgeving noodzakelijk zijn. De risicomatrix maakt integraal onderdeel uit van het V&G-plan en moet je gedurende het ontwerpproces steeds bijwerken.

Zie ook de informatie bij 'Bouwplaats- en omgevingsveiligheid' en het vervolg in Stap 2.5.

De volgende Standaarden V&G-plan zijn beschikbaar:

V&G-plan incl. RI&E voor

- Nieuwbouw
- Verbouw/renovatie
- Infra
- Beheer- en Onderhoudscontracten (BOC)
- Kleine Opdrachten

De bovenstaande Standaard V&G-plannen zijn te vinden op Filenet.

Stap 2.5 Overleg met het bevoegd gezag over veiligheid directe omgeving bouwplaats

Zijn er in de vorige stap risico's naar voren gekomen voor de veiligheid van de directe omgeving van de bouwplaats? Overleg dan met het bevoegd gezag en andere stakeholders zoals omwonenden, aangrenzende bedrijven, wegbeheerders, OV-bedrijven, etc. Uit dit overleg kan naar voren komen dat jullie actie moeten ondernemen in de ontwerpfase. Is het bijvoorbeeld mogelijk om straks aanpassingen te doen in het ontwerp waardoor er minder risico's ontstaan?

De IPV-er maakt in deze fase een verslag van het overleg. Hierin legt hij/ zij de afspraken vast ten behoeve van de omgevingsveiligheid, inclusief afspraken voor toekomstige contactmomenten in de ontwerpfase.

Het resultaat van het overleg vormt belangrijke input voor de uitwerking van het V&G-plan, maar ook voor de kostenraming en de planning. Het is belangrijk om de benodigde inzet van mensen en de te treffen maatregelen die nodig zijn om de veiligheid van de directe omgeving van de bouwplaats te borgen, mee te nemen in de aanbesteding en vast te leggen in de opdracht voor de ontwerpfase en de uitvoeringsfase. Deze inspanningen hebben namelijk consequenties voor de aanbidding van inschrijvers en de planning.

Stap 2.6 Onafhankelijke toets V&G definitiefase

Als Integraal Project Verantwoordelijke (IPV-er) laat je het opgestelde V&G-plan toetsen door de V&G-toetser.

Deze toetser beoordeelt de documenten op hun volledigheid in relatie tot de scope van het project en op de begrijpelijkheid van de geformuleerde risico's. De toetser kijkt of het V&G-plan een goede basis vormt voor de benodigde V&G-acties in de ontwerpfase en of het plan duidelijk beschrijft wat er van het ontwerpteam in de ontwerpfase verwacht wordt.

De V&G-toetser legt de toets-bevindingen vast en bespreekt deze met de IPV-er. Indien nodig, moet het V&G-plan door de IPV-er bijgewerkt worden op basis van de bevindingen. Is het plan akkoord? Dan voegt de IPV-er het V&G-plan toe aan de Project Initiatie Documentatie (PID).

Het doel van deze fase is het voorbereiden van de volgende fase(n):

- 1. Het opnemen van de contracteisen voor V&G in het ontwerpcontract of het uav-gc contract. Zie hiervoor het RVB Contractenbuffet.
- 2. Het voldoen aan de vergewisplicht in de aanbestedingsfase.
- 3. Het opnemen van de vergewisplicht in het Vergewisplan.

Afhankelijk van de werkwijze voor de volgende fase(n) moet je de volgende stappen doorlopen:

Stap	Ontwerpfase door het RVB	Ontwerpfase door externe partij	UAV-gc contract
3.1		+	+
3.2		+	+
3.3		+	+
3.4	+	+	+
3.5		+	+

Stap 3.1 Veiligheid & Gezondheid (V&G) opnemen in contract

Om Veiligheid & Gezondheid goed op te nemen in het contract, zijn twee dingen belangrijk:

- 1. De V&G contracteisen
- 2. De V&G contractdocumenten

1. V&G contracteisen

In het Contractenbuffet kun je voor alle contractvormen de eisen voor het V&G-proces van externe partijen en de door hen in te dienen V&G-documenten vinden.

De Integraal Project Verantwoordelijke (IPV-er) zorgt samen met de inkoper en eventueel in overleg met de V&G-expert dat deze eisen worden opgenomen in het contract (ontwerpcontract, specificatie (VS of OS).

Voor de ontwerpfase moet de IPV-er eisen opnemen voor:

- Het aanstellen van een V&G-coördinator ontwerpfase (VGCO).
- Een overdrachtsmoment V&G vóór de start van de ontwerpfase.
- V&G in het ontwerpproces en hoe je dit vastlegt in het V&G-plan en V&G-dossier.

Voor de uitvoeringsfase moet de IPV-er de volgende eisen opnemen:

- De opdrachtnemer moet een V&G-coördinator uitvoeringsfase (VGCU) aanstellen
- De opdrachtnemer moet maatregelen nemen, zodat de VGCU zijn taken goed kan uitoefenen
- De opdrachtnemer moet maatregelen nemen, zodat de VGCU zijn taken naar behoren uitoefent
- Er vindt een overdrachtsmoment V&G plaats voorafgaande de start van de werkvoorbereiding
- Voor start van uitvoering dient de opdrachtnemer de bijgewerkte V&G-documenten in bij de opdrachtgever ter acceptatie

2. V&G contractdocumenten

In de definitiefase hebben jullie met behulp van de Standaarden Veiligheid & Gezondheid het project specifieke Veiligheid & Gezondheid-plan (inclusief RI&E) opgesteld. En bij bestaande bouwwerken heb je het V&G-dossier in het projectdossier opgenomen. Het Arbeidsomstandighedenbesluit zegt dat deze documenten onderdeel uitmaken van de overeenkomst. Het V&G-plan en het V&G-dossier moet je daarom bij het contract voegen. Deze documenten krijgen daarmee de status van contractdocumenten.

Stap 3.2 Toets documenten en contracteisen

Als het contract gereed is, legt de IPV-er het contract met de bijbehorende V&G-documenten voor aan de V&G-toetser. De toetser bekijkt de samenhang tussen de V&G-documenten en de contracteisen en gaat na of de documenten daadwerkelijk onderdeel uitmaken van het contract. De toets-bevindingen moeten door de toetser worden vastgelegd en besproken worden met de IPV-er. De IPV-er zorgt voor de verwerking van de toets-bevindingen voordat het contract aan marktpartijen wordt aangeboden. Het resultaat van deze stap is een rapportage van de toets bevindingen en een akkoord van de V&G-toetser. Daarna kan de IPV-er het contract aanbieden aan de marktpartijen.

Stap 3.3 Veiligheid & Gezondheid in de aanbesteding

Selectieleidraad

De Integraal Project Verantwoordelijke (IPV-er) stelt eisen aan de kennis en kunde van de V&G-coördinator die in de ontwerpfase door de ontwerpende partij, namens de opdrachtgever wordt aangesteld. De IPV-er bepaalt samen met de V&G-expert en het technisch team welke ervaring vereist is. Dit baseren zij op de grootste veiligheidsrisico's die in het project specifieke V&G-plan zijn opgenomen. Zij nemen de toprisco's (maximaal drie) op in de selectieleidraad met de volgende tekst:

De V&G-coördinator ontwerpfase heeft ervaring met de volgende project specifieke veiligheidsrisico's:

1. ...
2. ...
3. ...

Inschrijvingsleidraad

De IPV-er stelt in deze stap een inschrijvingsleidraad op. In deze leidraad vraagt het RVB de inschrijvende partijen om een kwaliteitsplan op te stellen met daarin een paragraaf over Veiligheid & Gezondheid. De volgende tekst kun je in de inschrijvingsleidraad opnemen:

Neem in het Kwaliteitsplan een paragraaf op over V&G, waarin wordt aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan V&G in het ontwerpproces. Toon daarin aan:

- hoe u op basis van de Arbeidshygiënische strategie de beheersmaatregelen treft
- hoe u de ontwerpkeuzen (bouwkundige, technische en organisatorische keuzen) hiertoe onderbouwt. Hierbij gaat het met name om de volgende project specifieke veiligheidsrisico's:
 1. ...
 2. ...
 3. ...

In stap 5.5. worden de inschrijvingen beoordeeld op V&G. Hierbij gaat het om de volledigheid van de beschrijving van de V&G paragraaf en de mate van vertrouwen die het RVB krijgt op basis van deze beschrijving en de wijze van aantonen.

Stap 3.4 Opstellen Vergewisplan

Stel een project-specifiek Vergewisplan op. Hierin beschrijft de IPV-er hoe jullie je binnen het team gaan vergewissen van een veilig uit te voeren en – na oplevering – een veilig te onderhouden ontwerp. Bij de Standaarden V&G vind je een Standaard Vergewisplan, waarmee je een project specifiek Vergewisplan kunt opstellen. Het is altijd mogelijk om de hulp van een V&G-expert in te roepen om het hoofdstuk 'project specifiek' te maken.

Werk je met een UAV-gc contract, dan stel je het Vergewisplan op voor zowel de Ontwerpfase (deel 1) als de Uitvoeringsfase (deel 2). Het Vergewisplan maakt dan onderdeel uit van het Contractbeheersplan. Maak je eerst een ontwerpcontract en daarna een bestek voor de uitvoering, dan stel je nu het Vergewisplan alleen op voor de Ontwerpfase (deel 1). Het deel voor de Uitvoeringsfase (deel 2) stel je later op in stap 5.2.

Onderwerpen die in het Vergewisplan over V&G zijn opgenomen zijn:

1. Projectinformatie
2. Deel 1: Vergewissen in de ontwerpfase
 - 2.1. Aanstellen van en samenwerken met de V&G-coördinator ontwerpfase (VGCO)
 - 2.2. Veiligheid 'op de agenda' in de ontwerp overleggen
 - 2.3. Procesaudit V&G [OPTIONEEL, RISICOGESTUURD]
 - 2.4. Onafhankelijke toets V&G-documenten

3. Deel 2: Vergewissen in de uitvoeringsfase
 - 3.1. Overdracht V&G naar de uitvoeringsfase
 - 3.2. Veiligheid 'op de agenda' in de overleggen met de opdrachtnemer
 - 3.3. Procesaudit V&G [OPTIONEEL, RISICOGESTUURD]
 - 3.4. Onafhankelijke toets V&G-documenten
 - 3.5. Actueel houden V&G-documenten

Stap 3.5 Toets inschrijvingen

De IPV-er legt de ingediende documenten van de inschrijvers voor aan de V&G-toetser.

De V&G-toetser:

- beoordeelt de V&G-paragraaf in het kwaliteitsplan op datgene wat in de inschrijvingsleidraad is gevraagd
- en scoort de mate waarin hij/zij vertrouwen krijgt in de beschrijving van de wijze waarop de inschrijvende partij invulling geeft aan V&G in het ontwerpproces, met name:
 - de wijze waarop de Arbeidshygiënische strategie wordt toegepast om tot beheersmaatregelen van de risico's te komen
 - en de wijze waarop de ontwerpkeuzen zijn onderbouwd.

In de ontwerpfase gaat een intern of extern ontwerpteam een ontwerp of (onderhouds)opdracht uitwerken. Zij doen dit op basis van de Project Initiatie Documentatie (PID) en het project specifieke V&G-plan. Dit plan vormt de basis om vanaf het begin van de ontwerpfase goed onderbouwde keuzes te maken om zo tot een veilig te bouwen en onderhouden ontwerp te komen. Volg de stappen van deze fase om dit proces goed en gedegen te doorlopen.

Sommige kleine opdrachten hebben geen ontwerpfase. De stappen van deze fase kun je in dat geval overslaan. In de definitiefase moet de IPV-er wel een V&G-plan opstellen waarin de veiligheidsrisico's en eventueel aanwezige veiligheidsvoorzieningen zijn opgenomen. Als opdrachtgever moet de IPV-er zich er namelijk van vergewissen dat de opdracht veilig is uit te voeren. Het V&G-plan kan een aanvulling zijn op het V&G-plan van een onderhoudscontract en is ook een contractdocument. Na opdrachtverstrekking doorloop je de stappen van fase 6 – bouw.

Stap: 4.1 Het aanstellen V&G-coördinator ontwerpfase

De V&G-coördinator ontwerpfase (VGCO) wordt door of namens de opdrachtgever (IPV-er) aangesteld. De VGCO voert de wettelijke taken uit namens de opdrachtgever. Deze taken staan beschreven in artikel 2.30 van het Arbeidsomstandighedenbesluit.

Werkt een extern ontwerpteam aan het project? Dan staan de eisen die we stellen aan deze coördinator opgenomen in het contract. In het Vergewisplan staat beschreven hoe de IPV-er zich ervan vergewist (verzekert) dat iemand met de juiste competenties wordt aangesteld door de externe partij.

Voor een ontwerpteam van het Rijksvastgoedbedrijf zijn interne VGCO's beschikbaar bij de directie Vastgoed Beheer. De IPV-er moet iemand binnen het technisch team aanwijzen die deze rol vervult. Deze coördinator moet in staat zijn om diens taken naar behoren te vervullen (opleiding, capaciteit, betrokken bij project) en de IPV-er moet nagaan of de coördinator zijn taken uitoefent.

Zie het hoofdstuk [V&G-rollen in projectteams RVB](#) voor de taken en competenties van een V&G Coördinator Ontwerpfase.
[Zie hier de lijst met intern opgeleide V&G Coördinator Ontwerpfase.](#)

Stap 4.2 Overdracht V&G naar het ontwerpteam

De IPV-er plant een (liefst fysiek) overleg in met het ontwerpteam en nodigt hierbij ook de V&G-toetser uit. Van het ontwerpteam zijn de personen aanwezig die het ontwerpproces begeleiden, inclusief de VGCO.

Het doel van de overdracht is enerzijds om een mondelinge toelichting te geven op het in de definitiefase opgestelde V&G-plan en anderzijds om na te gaan of de bij het contract geleverde V&G-documenten en de contractafspraken ten aanzien van V&G goed begrepen zijn. Daarnaast moeten er afspraken gemaakt worden over V&G in het ontwerpproces, de verantwoordelijkheden van de VGCO, die zijn taken uitvoert namens de opdrachtgever en hoe om te gaan met escalatie

- Op de agenda staan dan ook de volgende onderwerpen:
1. Opening en voorstelrondje
 2. Kennis en ervaring beoogde V&G coördinator ontwerpfase
 3. Toelichting op projectscope, V&G-documenten en daaruit voortkomende acties V&G
 4. Toelichting op ontwerpproces, ontwerpkeuzen en Arbeidshygiënische strategie
 5. Afspraken en overlegmomenten V&G in het ontwerpproces
 6. Afspraken over planning in te dienen V&G-documenten en toetsing door V&G-toetser
 7. Rondvraag en sluiting
 8. Alle afspraken die voortkomen uit dit overleg moeten door de IPV-er worden vastgelegd in de Standaard V&G Overdracht en worden opgeslagen in het projectdossier.

Stap 4.3 Veiligheid & Gezondheid in het ontwerpproces

Het V&G-plan dat jullie in de definitiefase hebben gemaakt, is de basis voor het ontwerpteam om een ontwerp te maken dat veilig te bouwen en te onderhouden is. Hierin staat welke project specifieke veiligheidsrisico's in het ontwerpproces aandacht nodig hebben en welke zaken het ontwerpteam nader moet onderzoeken om risico's beter in beeld te krijgen. De VGCO heeft een belangrijke rol in het ontwerpteam. Deze coördinator zorgt ervoor dat de bouwkundige, technische en organisatorische keuzen die in verband met de veiligheid en gezondheid worden gemaakt, alsmede de onderzoeken en rapporten die de onderbouwing van deze keuzen ondersteunen, worden vastgelegd in het V&G-plan. De coördinator ziet erop toe dat de wettelijk verplichte Arbeidshygiënische strategie hierbij wordt toegepast.

Andere V&G-documenten die de VGCO gedurende de ontwerpfase opstelt of bijwerk zijn:

- Bouw- en sloopveiligheidsplan: dit plan is gericht op de directe omgeving van de bouwplaats tijdens de bouwfase. Hierbij hoort een wettelijk verplichte risicomatrix, die in de definitiefase al deels is ingevuld bij het V&G-plan. Met het bouw- en sloopveiligheidsplan en de risicomatrix wordt invulling gegeven aan het onderdeel 'veiligheid directe omgeving bouwplaats' uit het V&G-plan. Daarom maken deze onderdelen onderdeel uit van het V&G-plan.
- V&G-dossier: een bouwwerk specifiek dossier gericht op veilig onderhouden na oplevering, gericht op alle onderhoudsactiviteiten. Bij de start van het ontwerpproces wordt dit document gemaakt op basis van de Standaard V&G-dossier en gebruikt om een ontwerp te maken dat veilig te onderhouden is.

De Integraal Project Verantwoordelijke vergewist (verzekert) zich er volgens het Vergewisplan van dat het V&G-proces volgens de gemaakte afspraken verloopt. Ook controleert de IPV-er dat het ontwerpteam bij het ontwerpen de Arbeidshygiënische strategie correct toepast en de

bouwkundige, technische of organisatorische keuzen goed onderbouwd en vastlegt. Dit moet op zo'n manier gebeuren dat het ontwerp op de meest veilige wijze te bouwen, onderhouden en te slopen is.

Stap 4.4 Definitief maken V&G documenten voor deze fase

Als het ontwerp geheel gereed is voor uitvoering, kunnen de V&G-documenten door de V&G-coördinator ontwerpfase voor deze fase definitief gemaakt worden.

Zorg ervoor dat de uitvoerende partij in het V&G-plan kan lezen welke ontwerpkeuzen gemaakt zijn en welke afwegingen hieraan ten grondslag liggen. De veiligheid van de directe omgeving van de bouwplaats, dus het bouw- en sloopveiligheidsplan en de risicomatrix moeten zij ook kunnen inzien. Ook moet voor de uitvoerende partij duidelijk zijn welke restrisico's tijdens de bouw beheerst moeten worden, zodat hij voor start van de uitvoering de beheersmaatregelen op kan nemen in het V&G-plan.

Het V&G-dossier moet alle informatie bevatten die de toekomstige verantwoordelijke voor het onderhoud en de sloop nodig heeft om het bouwwerk veilig te onderhouden. De informatie kan ook bestaan uit verwijzingen zijn naar relevante documenten, zoals tekeningen, informatie over veiligheidsvoorzieningen, etc.

De definitief gemaakte documenten dient de V&G-coördinator in bij de IPV-er ter toetsing. Na de toetsing past de coördinator de documenten aan op basis van de toetsbevindingen.

Stap 4.5 Onafhankelijke toets V&G in het ontwerp

De V&G-toetser ontvangt de V&G-documenten van stap 4.4 van de IPV-er en toetst deze documenten op leesbaarheid, duidelijkheid,

volledigheid en de eigen inhoudelijke deskundigheid. Hoofdvragen hierbij zijn:

1. Blijkt uit het V&G-plan duidelijk dat het project of de onderhoudsopdracht veilig uit te voeren is?
2. Is voor de uitvoerende partij duidelijk welke keuzes in het ontwerpproces zijn gemaakt en op welke wijze de Arbeidshygiënische strategie is toegepast? Is duidelijk welke restrisico's hij nog moet beheersen tijdens de bouw om zijn medewerkers en personen in de directe omgeving van de bouwplaats veiligheid te bieden?
3. Blijkt uit het V&G-dossier duidelijk dat het bouwwerk na oplevering veilig te onderhouden en (in de toekomst) veilig te slopen is en wat hiervoor nodig is?

De toetser legt de toets-bevindingen schriftelijk vast en geeft daarbij een advies aan de IPV-er.

De IPV-er neemt kennis van het advies en volgt dit op. Indien nodig stemt hij/zij nader af met de toetser en de V&G-coördinator ontwerpfase. Als er redenen zijn om het advies van de V&G-toetser niet op te volgen, bespreekt de IPV-er de afwegingen hiervoor met de V&G-toetser. Mogelijk is het dan nodig om te escaleren naar de leidinggevendenden van beiden. Veiligheid gaat bij het RVB namelijk altijd boven planning, geld of sociale druk. Dat is ons eerste veiligheidsprincipe.

Stap 4.6 V&G-documenten opslaan in projectdossier

De Integraal Project Verantwoordelijke (IPV-er) slaat de volgende documenten op in het projectdossier:

- Verslag van de overdracht naar de ontwerpende partij en de V&G Coördinator Ontwerpfase
- Het V&G-plan dat behoort bij het volledig afgeronde ontwerp
- Het bouw- en/of sloopveiligheidsplan
- Het V&G-dossier
- Het toetsrapport

Voorafgaande aan de bouwfase moet je een contract (bestek of opdrachtingschrijving) opstellen, waarmee de opdracht kan worden aanbesteed aan een uitvoerende partij. Bij geïntegreerde contracten is dat al gedaan in de uitvraagfase van fase 3, voorafgaande aan de ontwerpfase. Bij traditionele contractenvormen gebeurt dit in de fase voorafgaand aan de uitvoering.

In het contract moet een aantal zaken voor V&G worden opgenomen, zodat voor de aannemer duidelijk is wat we van hem verwachten en wij hierop kunnen sturen. De stappen in deze fase helpen daarbij.

Stap 5.1 V&G opnemen in het contract (bestek)

Om Veiligheid & Gezondheid goed op te nemen in het contract, zijn twee dingen belangrijk:

- 1. De V&G contracteisen
- 2. De V&G contractdocumenten

V&G contracteisen

In het Contractenbuffet kun je voor alle contractvormen de eisen voor het V&G-proces van externe partijen en de door hen in te dienen V&G-documenten vinden.

Voor de uitvoeringsfase moet de IPV-er de volgende eisen opnemen:

- De opdrachtnemer moet een V&G-coördinator uitvoeringsfase (VGCU) aanstellen
- De opdrachtnemer moet maatregelen nemen, zodat de VGCU zijn taken goed kan uitoefenen
- De opdrachtnemer moet maatregelen nemen, zodat de VGCU zijn taken naar behoren uitoefent
- Er vindt een overdrachtsmoment V&G plaats voorafgaande de start van de werkvoorbereiding

- Voor start van uitvoering dient de opdrachtnemer de bijgewerkte V&G-documenten in bij de opdrachtgever ter acceptatie

V&G contractdocumenten

In de definitiefase hebben jullie met behulp van de Standaarden Veiligheid & Gezondheid het project specifieke Veiligheid & Gezondheid-plan (inclusief RI&E) opgesteld. En bij bestaande bouwwerken heb je het V&G-dossier in het projectdossier opgenomen. Het Arbeidsomstandighedenbesluit zegt dat deze documenten onderdeel uitmaken van de overeenkomst. Het V&G-plan en het V&G-dossier moet je daarom bij het contract voegen. Deze documenten krijgen daarmee de status van contractdocumenten.

Stap 5.2 Aanvullen Vergewisplan deel 2 (Uitvoeringsfase)

In Stap 3.4 heb je een project-specifiek Vergewisplan opgesteld voor de Ontwerpfase. Voor zover je dat toen nog niet gedaan hebt, vul je dit plan nu aan met de Uitvoeringsfase, deel 2, zodat je het vergewissen in de uitvoering planmatig aan kunt pakken.

Laat je adviseren door je V&G-expert om het hoofdstuk project specifiek te maken.

Onderwerpen die in het Vergewisplan over V&G in de uitvoeringsfase zijn opgenomen zijn:

- Deel 2: Vergewissen in de uitvoeringsfase
- 3.1. Overdracht V&G naar de uitvoeringsfase
- 3.2. Veiligheid ‘op de agenda’ in de overleggen met de opdrachtnemer
- 3.3. Procesaudit V&G [OPTIONEEL, RISICOGESTUURD]
- 3.4. Onafhankelijke toets V&G-documenten
- 3.5. Actueel houden V&G-documenten

Stap 5.3 Toets V&G documenten en -contracteisen

De Integraal Project Verantwoordelijke (IPV-er) legt het contract (dit kan een bestek of opdrachtingschrijving zijn) met de bijbehorende Veiligheid & Gezondheid-documenten voor aan de V&G-toetser ter toetsing. De V&G-toetser toetst de contracteisen (besteksbepalingen) op juistheid in relatie tot het project. Daarnaast doet hij een laatste check op de V&G-documenten, die eerder al zijn getoetst in stap 4.5. De toetser legt de toets bevindingen schriftelijk vast en geeft daarbij een advies aan de IPV-er.

De IPV-er neemt kennis van het advies en volgt dit op. Wanneer nodig stemt hij nader af met de toetser en de bestekschrijver. Als er redenen zijn om het advies van de V&G-toetser niet op te volgen, bespreekt de IPV-er de afwegingen hiervoor met de V&G-toetser. Mogelijk is het dan nodig om te escaleren naar de leidinggevendenden van beiden. Veiligheid gaat altijd boven planning, geld of sociale druk.

In de bouwfase start de uitvoerende partij op basis van de ontwerpdocumenten de werkvoorbereiding. De uitvoerende partij moet een V&G coördinator uitvoeringsfase aanstellen (VGCU). Het is daarbij belangrijk dat hij op de hoogte is van de V&G restrisico's, zodat hij bij de werkvoorbereiding de juiste maatregelen kan treffen en het V&G-plan op basis hiervan bij kan werken. De laatste versie van het V&G-plan moet op de bouwplaats aanwezig zijn.

Als opdrachtgever (IPV-er) moet je zorgen voor een overdracht van V&G, voor een melding aanvang bouw, je verzekeren dat de aannemer zijn V&G verplichtingen (wettelijk en volgens contract) nakomt en voor onafhankelijke toetsing. In de stappen van deze fase wordt dit verder uitgelegd.

Stap 6.1: Overdracht V&G naar uitvoerende partij

De Integraal Project Verantwoordelijke (IPV-er) plant een overleg in met de uitvoerende partij en de VGCU. Bij dit overleg wordt ook de V&G-toetser uitgenodigd. Van het ontwerpteam is de VGCO uitgenodigd om een toelichting te geven op de wijze waarop tot een veilig te bouwen ontwerp is gekomen en de eventuele restrisico's die door de aannemer moeten worden beheerst.

Op de agenda voor het overleg staan in elk geval de volgende onderwerpen:

1. Een toelichting op de scope van het project en de belangrijkste veiligheidsrisico's.
2. Een toelichting op de bij het contract gevoegde V&G-documenten, de keuzes die gemaakt zijn voor V&G tijdens de ontwerpfase en de project specifieke restrisico's die de uitvoerende partij moet beheersen.

3. Bespreken V&G-management tijdens de bouwfase (taken V&G coördinator uitvoering, in te dienen documenten voor start uitvoering, ontwerpwijzigingen tijdens de uitvoering, veiligheid op de agenda van overleggen, veiligheidsrondes over de bouwplaats, veiligheidsincidenten, etc.).
4. Plannen van afspraken en overlegmomenten V&G.
5. Een planning voor het toetsen van de V&G-documenten door de V&G-toetser.

Verslaglegging van de afspraken wordt (volgens contract) door de uitvoerende partij gedaan in de RVB Standaard V&G overdracht en door de IPV-er opgeslagen in het projectdossier.

Stap 6.2 Vergewissen voorafgaande aan start uitvoering

Nadat de Opdrachtnemer gereed is met zijn werkvoorbereiding, dient hij het V&G-plan en, indien van toepassing, het Bouw/Sloopveiligheidsplan, inclusief de risicomatrix, in. Beide plannen laat de IPV-er toetsen door de V&G-toetser. Op basis van de toetsbevindingen van de V&G-toetser werkt de Opdrachtnemer de plannen bij. Als de V&G-toetser geen opmerkingen meer heeft kunnen de plannen geaccepteerd worden (in het geval gewerkt wordt met Systeemgerichte Contractbeheersing) en kun je starten met Stap 6.3.

Stap 6.3: Meldingen en vergunningen

Melding bij de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA)

De IPV-er meldt namens de opdrachtgever (het Rijksvastgoedbedrijf) de voorgenomen totstandbrenging van het bouwwerk aan de toezichthouder (de Nederlandse Arbeidsinspectie, NLA) Dit moet voor aanvang van de werkzaamheden gebeuren. Dit is verplicht als:

- De geschatte duur van de bouw van het bouwwerk meer dan 30 werkdagen is en er op die bouwplaats meer dan 20 werknemers tegelijkertijd arbeid zullen gaan verrichten, of
- met de bouw van het bouwwerk meer dan 500 mensdagen zijn gemoeid.

De IPV-er zorgt ervoor dat de melding zichtbaar op de bouwplaats hangt. De melding moet ook worden opgeslagen in het projectdossier.

Bij wijzigingen in de bouw die van invloed zijn op de melding zorgt de IPV-er dat de melding via de [website van de NLA](#) wordt gewijzigd. Op de website van de NLA staat meer informatie over het doen van een melding of het maken van een wijziging. Daarna zorgt de IPV-er dat de gewijzigde melding ook weer zichtbaar op de bouwplaats wordt aangebracht.

Handleiding voor het doen van een melding bij de NLA

Iedere IPV-er kan de melding doen. Op de website van de NLA staat meer informatie over hoe je zo'n melding doet. Als IPV-er moet je eerst autorisatie aanvragen, ook via bovenstaande website. Daarvoor zijn de volgende gegevens nodig:

- NAW gegevens IPV-er
- Organisatiegegevens RVB, deze zijn via de zoekfunctie op het formulier te vinden. Het is voldoende om de naam (Rijksvastgoedbedrijf) en de plaatsnaam van de locatie in te vullen.

Sloop/bouwmelding, bouwvergunning

Als de door de Opdrachtnemer bijgewerkte risicomatrix en bouw/sloopveiligheidsplan niet meer in overeenstemming zijn met de melding of vergunning, moeten deze documenten opnieuw worden voorgelegd bij het bevoegd gezag.

Stap 6.4: Vergewissen V&G in de uitvoering

In stap 3.1 (voor UAV-gc) of in stap 5.1 (voor UAV) heeft de IPV-er in het vergewisplan opgenomen hoe het team binnen het project stuurt op Veiligheid & Gezondheid. De IPV-er volgt dit plan en slaat de resultaten op in het projectdossier.

Het kan zo zijn dat het opgestelde plan tijdens de uitvoering bijgesteld moet worden. Op basis van bijvoorbeeld het risicodossier zou het kunnen dat er extra maatregelen nodig zijn om te vergewissen. De V&G-expert kan adviseren bij het bijstellen van het plan en de uitvoering van de maatregelen.

Stap 6.5: V&G-documenten opslaan in projectdossier

Sla de volgende documenten op in het projectdossier (conform het plan uit stap 3.1/5.1 Vergewissen in de uitvoeringsfase):

- Standaard V&G Overdracht
- Alle versies van de getoetste en geaccepteerde V&G-documenten
- Verslagen van V&G-procesaudits inclusief de opvolging
- Overlegverslagen waarin V&G is besproken
- Standaard V&G Checklist Uitvoering
- Verslagen van veiligheidsrondes van ON
- Veiligheidsincidenten
- Ongevalsrapportages
- Verslagen safety walks
- Standaard V&G Toetsrapport

Stap 6.6: Het incident-responsplan

In het vergewisplan is een paragraaf opgenomen over hoe te handelen bij veiligheidsincidenten en crisis. Hiervoor moet de IPV-er een project specifiek Incident-Responsplan (IRP) opstellen. Voor meer informatie, zie de [Veiligheidspagina RVB](#).

Stap 6.7: V&G-dossier overdragen aan degene die beslist over de uitvoering van latere werkzaamheden aan het bouwwerk in de gebruiks- of sloopfase

De IPV-er zorg dat bij de overdracht van het project aan de directie Vastgoedbeheer een volledig bijgewerkt V&G-dossier is opgeslagen in het projectdossier en via de overdracht wordt opgenomen in het gebouwdossier.

We zijn als opdrachtgever wettelijk verplicht om te documenteren wat we doen om Veiligheid & Gezondheid (V&G) op projecten en onderhoudsopdrachten te waarborgen door middel van een V&G-plan. De inhoud van het V&G-plan en het V&G-dossier zijn beschreven in het Arbeidsomstandighedenbesluit. Andere documenten zijn nodig om aan te tonen dat we voldoen aan de vergewisplicht. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft Standaarden V&G ontwikkeld om invulling te geven aan onze verplichtingen. De volgende Standaarden V&G zijn te vinden op Filenet:

- Standaard V&G plan (inclusief de Risico Inventarisatie & Evaluatie) voor:
 - Verbouw/renovatie
 - Nieuwbouw
 - Infra
 - Beheer en Onderhoud
 - Kleine Opdrachten
- Standaard V&G Dossier
- Standaard Vergewisplan
- Standaard Overdracht document
- Standaard Toetsrapport

- Standaard Checklijst uitvoering

Uitleg over de documenten

Het V&G-plan is een instrument om te komen tot een veilig uit te voeren ontwerp of (onderhouds) opdracht. In het Arbeidsomstandighedenbesluit artikel 2.28 staat beschreven welke onderwerpen je in dit document op moet nemen. Het Standaard V&G-plan voldoet hieraan.

Het V&G-dossier is bestemd voor degene die beslist over de uitvoering van latere werkzaamheden aan het bouwwerk in de gebruiks- of sloopfase. In dit dossier moeten de bouwkundige en technische informatie over het specifieke bouwwerk opgenomen worden die van belang zijn voor de veiligheid en gezondheid van werknemers en zelfstandigen die werkzaamheden verrichten in de gebruiks- of sloopfase.

Het Overdracht document is bedoeld voor overdrachtsmomenten voor V&G van definitie naar ontwerp en van ontwerp naar uitvoering, maar ook als er een nieuwe IPV-er, technisch manager, V&G-expert, V&G-coördinator of een andere sleutelfiguur in het team komt.

Het Toetsrapport is een hulpmiddel voor de V&G-toetser om toetsbevindingen vast te leggen en een advies voor de IPV-er te formuleren.

De Checklijst uitvoering wordt door de opdrachtnemer direct na start uitvoering ingevuld en ingediend bij de IPV-er.

Het Stappenplan Veiligheid & Gezondheid (V&G) helpt ons als opdrachtgever om te voldoen aan de wettelijke vergewisplicht bij bouwprojecten en onderhoudsopdrachten.

Deze wettelijke verplichtingen zorgen voor:

- een ontwerp dat veilig te bouwen is;
- een bouwwerk dat veilig te onderhouden is;
- een onderhoudsopdracht die veilig uit te voeren is;
- een aannemer die veilig werkt.

Volgens de wet is het begrip ‘bouwwerk’ gedefinieerd als ‘een civieltechnisch werk of een bouwwerk’. Er is een niet-volledige lijst van civieltechnische werken en bouwwerken opgenomen, waaraan je kunt zien hoe breed het begrip bedoeld is:

1. Graafwerk
2. Grondwerken
3. Bouw
4. Montage en demontage van geprefabriceerde elementen
5. Inrichting of outillage
6. Verbouwing
7. Renovatie
8. Reparatie
9. Ontmanteling
10. Sloop
11. Instandhouding
12. Onderhouds-, schilder- en reinigingswerken
13. Sanering

In de projecten wordt de rol van de opdrachtgever vertegenwoordigd door de integraal projectverantwoordelijke, de IPV-er. Deze IPV-er is in de ontwerpfase verantwoordelijk voor een ontwerp dat veilig te bouwen is en dat resulteert in een bouwwerk dat veilig te onderhouden is.

In de uitvoeringsfase/bouwfase verzekert de IPV-er zich ervan dat de uitvoerende partij zijn V&G-verplichtingen nakomt. Dit doet de IPV-er ook binnen projecten met contractvormen waarbij de ontwerpfase en de bouwfase geïntegreerd worden aanbesteed. Het in dit document beschreven stappenplan helpt je om aan de wettelijke verplichtingen voor veilig en gezond bouwen en de vergewisplicht van de opdrachtgever te voldoen.

Bouwplaats	elke tijdelijke of mobiele arbeidsplaats waar civieltechnische werken of bouwwerken tot stand worden gebracht (Arbeidsomstandighedenwet art. 1.2a)
Bouwwerk	civieltechnisch werk of bouwwerk (Arbeidsomstandighedenwet art. 1.2b)
Gebruiker	Organisatie die gebruik maakt van het bouwwerk
NLA	Nederlandse Arbeidsinspectie- (bevoegd gezag voor de Arbowetgeving, voorheen Inspectie SZW)
OG	Opdrachtgever
Omgeving	Omliggend gebied, incl. aanwezige personen, binnen de invloedssfeer van het project en de uitvoeringswerkzaamheden. Denk hierbij aan weggebruikers (vaarwegverkeer, autoverkeer, fietsers, voetgangers, mindervaliden), omliggende percelen en bouwwerken waar publiek naartoe komt, openbaar vervoer, ondergrondse infrastructuur, funderingen, waterkeringen, etc.
ON	Opdrachtnemer
ON Ontwerpfase	Opdrachtnemer voor de Ontwerpfase die (deels) het ontwerp maakt
ON Uitvoeringsfase	Uitvoerende partij conform het Arbeidsomstandighedenbesluit
Ontwerpfase	De studie-, ontwerp- en uitwerkingsfase van het ontwerp van een bouwwerk (Arbeidsomstandighedenbesluit art. 2.23)
Opdrachtgever	Voor de toepassing van hoofdstuk 2, afdeling 5 (Arbeidsomstandighedenbesluit afdeling Bouwproces): I. degene voor wiens rekening een bouwwerk tot stand wordt gebracht, dan wel; II. op wiens initiatief een bouwwerk tot stand wordt gebracht, dan wel; III. de onder i en ii bedoelden tezamen; (Arbeidsomstandighedenbesluit art. 1.1)
OS	Outputspecificatie (bij DBFMO)
PID	Project initiatie documentatie, beslisdocument voor de definitiefase
RAK	Raming ApparaatsKosten
RI&E	Risico Inventarisatie en Evaluatie (model A)
UAV	Uniforme Administratieve Voorwaarden http://wetten.overheid.nl
UAV-GC	UAV voor Geïntegreerde contracten http://uavgc2005.nl/
Uitvoerende partij	Degene die zich jegens de opdrachtgever, bedoeld in onderdeel c, sub 1° of de opdrachtgeverconsument verbonden heeft om in het bouwproces de uitvoerende functie te vervullen (Arbeidsomstandighedenbesluit art. 1.1) Ook wel: aannemer of ON Uitvoeringsfase
Uitvoeringsfase	De fase waarin het bouwwerk materieel tot stand wordt gebracht (Arbeidsomstandighedenbesluit art. 2.23)
V&G	Veiligheid en Gezondheid
V&G-dossier	Veiligheids- en gezondheidsdossier
V&G-plan	Veiligheids- en gezondheidsplan (inclusief bouw- en sloopveiligheidsplan)
VGCO	V&G-coördinator ontwerpfase, aan te stellen door RVB als opdrachtgever
VGCU	V&G-coördinator uitvoeringsfase, aan te stellen door de uitvoerende partij
VS	Vraagspecificatie (bij DB en DBM)

Bij het Rijksvastgoedbedrijf gebruiken we verschillende contractvormen voor nieuwbouw, renovaties, onderhoud, kleine opdrachten en storingen. In principe is het Stappenplan V&G voor alle contractvormen bruikbaar. Bepaal eerst welke projectfasen je voor je contract gaat doorlopen en doorloop daarna per fase de stappen voor V&G.

In onderstaande tabel zijn de contractvormen aan gegeven, waarbij je kunt zien welke fasen je daarbij doorloopt.

		Projectfase					
		1. Uitvraag Definitie	2. Definitie	3. Uitvraag Ontwerp / geïntegreerd	4. Ontwerp	5. Uitvraag Bouw	6. Bouw
Contractvormen	1. Traditioneel (UAV met Stabu/RAW bestek)		+	+*	+	+	+
	2. Extra opgekomen werk (EOW)		+		+**	+	+
	3. Kleine opdrachten binnen een onderhoudscontract zonder ontwerpfase		+			+	+
	4. Ontwerpfase extern, daarna bouw extern		+	+	+	+	+
	5. Definitie, Ontwerp en Bouw door verschillende externe partijen	+	+	+	+	+	+
	6. Geïntegreerde contracten (ontwerp en bouw door externe partij)		+	+	+		+
	7. Onderhoudscontracten		+	+*	+	+	+

- * Deze fase sla je over als fase 4. Ontwerp door een RVB-team wordt uitgevoerd en niet door een externe partij.
- ** De stappen in deze fase sla je over als er geen ontwerpfase is. In sommige gevallen kun je in de definitiefase een opdrachtomschrijving maken en op basis daarvan de opdracht verstrekken aan de uitvoerende partij.

Iedere fase die door een externe partij wordt uitgevoerd, wordt voorafgegaan door een **uitvraagfase**. In deze uitvraagfase maak je het contract dat je wilt afsluiten met de externe partij. Daarna kun je het werk gaan aanbesteden.

In de **definitiefase (PID-fase)** inventariseert de Integraal Project Verantwoordelijke (IPV-er) de project specifieke Veiligheid & Gezondheidsrisico's in de Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E). Deze RI&E maakt onderdeel uit van het Veiligheid & Gezondheid-plan. Hieronder vallen de risico's voor de directe omgeving, voor de gebruiker en voor de uitvoerende partij in de bouwfase.

In de **ontwerpfase maakt het (externe) team een ontwerp of wordt een (onderhouds) opdracht voorbereid**. De IPV-er stelt een V&G-coördinator ontwerpfase aan. Deze coördinator zorgt ervoor dat op basis van de RI&E uit de definitiefase:

- inspecties, onderzoeken en andere acties uitgevoerd worden om risico's beter in beeld te krijgen.
- een ontwerp gemaakt wordt waarin zoveel mogelijk project-specifieke veiligheidsrisico's bij de bron worden weggenomen. Zo krijg je een ontwerp dat veilig te bouwen is.

In de **uitvoeringsfase/bouwfase** verzekert de IPV-er zich ervan dat de restrisico's uit de ontwerpfase door de uitvoerende partij aantoonbaar worden beheerst en vastgelegd in het V&G-plan en dat de uitvoerende partij de wettelijke taken rond Veiligheid & Gezondheid (V&G) vervult. Worden er in de uitvoeringsfase ontwerpwijzigingen gemaakt? De uitvoerende partij kijkt dan opnieuw naar de V&G risico's en werkt de V&G-documenten bij. De IPV-er verzekert zich ervan dat dit gebeurt en laat opnieuw een toets uitvoeren op de documenten. Eventueel stuurt hij bij.

Uitzonderingen

Voor **commandantvoorzieningen** (COVO's) gelden andere benamingen voor de projectfases. Er is hier geen sprake van een projectbrief, een projectopdracht en een PID. Op basis van een verzoek van Defensie wordt een raming gemaakt in de ramingsfase. In de ramingsfase maak je een eerste aanzet voor de RI&E conform de stappen van de definitiefase.

Na goedkeuring van de raming start de voorbereidingsfase. In de voorbereidingsfase maak je een ontwerp, daarna maak je een bestek of opdrachtschrijving voor de aannemer. In de voorbereidingsfase doorloop je de stappen van de ontwerpfase.

Bij kleine COVO's maken we geen ontwerp, alleen een opdrachtschrijving. Zorg dan in ieder geval dat je een RI&E hebt gemaakt, specifiek afgestemd op de locatie en de werkzaamheden. Bespreek deze RI&E met de aannemer en zorg dat je zeker weet dat hij de risico's beheerst en zijn mensen veilig laat werken. Dit is de vergewisplicht waaraan we ook bij kleine opdrachten moeten voldoen.

Voor COVO's geldt dus:

- Ramingsfase = definitiefase
- Voorbereidingsfase = ontwerpfase en uitvraagfase

Bij **kleine opdrachten** doorloop je geen ontwerpfase. Dan kun je direct een uitvraag met opdrachtschrijving maken om aan een uitvoerende partij te gunnen. In dat geval kun je de stappen van de ontwerpfase overslaan. De Risico Inventarisatie & Evaluatie uit de definitiefase gebruik je dan om de uitvoerende partij op de hoogte te stellen van de mogelijke veiligheidsrisico's en eventueel aanwezige veiligheidsvoorzieningen. Bespreek deze RI&E met de aannemer en zorg dat je zeker weet dat hij de risico's beheerst en zijn mensen veilig laat werken. Dit is de vergewisplicht waaraan we ook bij kleine opdrachten moeten voldoen.

Ook voor de opdrachten die **objectmanagers** geven, gelden andere afspraken. Daarbij moet wel bij iedere opdracht helder zijn wat de veiligheidsrisico's voor de aannemer zijn en dat de aannemer beschikt over alle informatie die nodig is om de risico's te beheersen.

De eisen voor V&G zijn gestandaardiseerd voor alle contractvormen in het Contractenbuffet van de afdeling Inkoop en Contractmanagement (Rijksportaal) beschikbaar. Vraag eventueel advies bij een V&G-expert.

De Integraal Projectverantwoordelijke (IPV-er)

De IPV-er is degene die de bevoegdheid en verantwoordelijkheid heeft gekregen voor het dagelijks managen van het project. De IPV-er vertegenwoordigt de opdrachtgever zoals bedoeld in het Arbeidsomstandighedenbesluit en voert in die hoedanigheid het stappenplan voor Veiligheid&Gezondheid uit.

De rol van de IPV-er wordt meestal ingevuld door de projectmanager of de projectleider.

Een projectmanager (PM-er) werkt vaak met een integraal projectmanagement-team (IPM-team), waarin een technisch manager (TM-er), een contractmanager (CM-er) en een manager projectbeheersing (MPB-er) zijn vertegenwoordigd. In dat geval delegeert de PM-er taken uit het Stappenplan V&G naar de meest logische rolhouder. Dat wil zeggen dat de verantwoordelijkheden voor de kwaliteit van het ontwerp bij de technisch manager komen te liggen. Hieronder valt ook veiligheid. De verantwoordelijkheden voor het vergewissen in de ontwerpfase en de uitvoeringsfase liggen dan bij de CM-er. Waar in dit Stappenplan V&G de IPV-er staat vermeld, kan ook een van de leden van het IPM-team bedoeld worden. Het is aan de PM-er om hierover bij de project start-up afspraken te maken.

Objectmanager

De objectmanager heeft de zorg voor het onderhoud en de instandhouding van onroerende zaken vanaf het moment van in beheer- of ingebruikneming tot aan het moment van afstoting. De objectmanager is volgens het Arbeidsomstandighedenbesluit “degene die beslist over de uitvoering van latere werkzaamheden aan het bouwwerk in de gebruiks- of sloopfase” en dus degene die baat heeft bij een goed en volledig V&G-dossier.

Veiligheid & Gezondheid-expert

Dit is een veiligheidskundige van de sectie Veiligheid & Gezondheid, afdeling Architectuur & Techniek, directie Transacties & Projecten. Deze expert op het gebied van V&G kan je adviseren over de toepassing van het Stappenplan V&G, het proces en de daaruit voortkomende resultaten.

V&G Coördinator Ontwerpfase (VGCO)

De V&G-coördinator ontwerpfase, wordt aangesteld door de opdrachtgever. Deze persoon voert de taken uit zoals wettelijk omschreven in het Arbeidsomstandighedenbesluit art. 2.30: De coördinator voor de ontwerpfase heeft tot taak om namens de opdrachtgever:

- a. te bewerkstelligen dat artikel 2.26 wordt uitgevoerd; [Opdrachtgever moet zich ervan vergewissen dat het ontwerp veilig te bouwen, onderhouden en slopen is conform de Arbeidsomstandighedenwet]
- b. een veiligheids- en gezondheidsplan als bedoeld in artikel 2.28 op te stellen of te laten opstellen;
- c. een veiligheids- en gezondheidsdossier samen te stellen dat bestemd is voor degene die beslist over de uitvoering van latere werkzaamheden aan het bouwwerk in de gebruiks- of sloopfase. In dit dossier wordt de bouwkundige en technische informatie over het specifieke bouwwerk opgenomen die van belang is voor de veiligheid en gezondheid van werknemers en zelfstandigen die werkzaamheden verrichten in de gebruiks- of sloopfase. [in samenwerking met de objectmanager als het gaat om bestaande objecten en, in dat geval, puttend uit het bestaande V&G-dossier en/of gebouwinformatie].

De VGCO Vervult ook de rol van **Veiligheidscoördinator** directe omgeving in de ontwerpfase volgens het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) (zie ook het [Infoblad Veiligheid & Gezondheid bij bouw- en sloopwerkzaamheden](#) (Rijksoverheid.nl).

De VGCO heeft kennis van en ervaring met:

- de wettelijke verantwoordelijkheden van opdrachtgevers in het bouwproces;
- het inventariseren van veiligheidsrisico's;
- het benoemen van beheersmaatregelen door toepassing van de Arbeidshygiënische-strategie;
- het vastleggen van de bouwkundige, technische en organisatorische keuzes ter onderbouwing van de beheersmaatregelen;
- vastgoedprojecten (nieuwbouw, renovatie, onderhoud, sloop).

Een VGCO moet goed opgeleid zijn en ervaring hebben met het uitvoeren van de wettelijke taken. Als een VGCO wordt aangesteld bij een opdrachtnemer, dan kan hij dit aantonen door een certificaat te overhandigen van een gevolgde VGCO opleiding en enkele referentieprojecten te laten zien.

Interne V&G Coördinator Ontwerpfase (VGCO)

Dit is technisch adviseur van de directie Vastgoedbeheer die een interne opleiding VGCO heeft gevolgd en ervaring heeft opgedaan met de wettelijke taken. Deze VGCO's kunnen je ook adviseren in de Definitiefase bij het opstellen van de Risico Inventarisatie & Evaluatie of als onafhankelijke V&G-toetser worden ingezet.

Veiligheid & Gezondheid-toetser

Dit is een onafhankelijke en deskundig toetser voor de V&G-documenten van het project. De rol kan worden ingevuld door een V&G-expert, een interne VGCO of een ingehuurde V&G-toetser met de juiste competenties. Deze persoon toetst in opdracht van de IPV-er:

- de contracteisen voor iedere fase die door een externe partij wordt uitgevoerd;
- V&G-documenten bij het contract;
- V&G-documenten van de uitvoerende partij conform de contracteisen.

V&G Coördinator Uitvoeringsfase

V&G-coördinator uitvoeringsfase (VGCU), wordt aangesteld door de uitvoerende partij. Deze coördinator voert de taken uit zoals deze wettelijk zijn omschreven in het Arbeidsomstandighedenbesluit art. 2.31. De coördinator voor de uitvoeringsfase heeft tot taak om namens de uitvoerende partij:

- te zorgen dat de maatregelen die werkgevers en zelfstandigen nemen op de bouwplaats ter bescherming van de Veiligheid & Gezondheid van werknemers en zelfstandigen op doeltreffende wijze worden toegepast;
- met het oog op de bescherming van de mensen die werkzaam zijn op de bouwplaats zeker te stellen dat gelijktijdig of achtereenvolgend aanwezige werkgevers en zelfstandigen op de bouwplaats de werkzaamheden goed op elkaar afstemmen;
- de voorlichting van werknemers op de bouwplaats te verzorgen;
- de nodige maatregelen te nemen treffen zodat alleen bevoegde personen de bouwplaats kunnen betreden;
- ervoor te zorgen dat het Veiligheid & Gezondheid-plan, bedoeld in artikel 2.28, en het dossier, bedoeld in artikel 2.30, onder c, worden aangepast wanneer de voortgang van het bouwwerk of de onderdelen daarvan daartoe aanleiding geven;
- doeltreffende maatregelen te nemen wanneer werkgevers of zelfstandigen naar zijn oordeel niet of in onvoldoende mate of op onjuiste wijze uitvoering geven aan een samenhangende toepassing van hun verplichtingen als bedoeld onder a en b. De VGCU vervult tevens de rol van Veiligheidscoördinator directe omgeving volgens het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) (zie ook het [Infoblad](#) Veiligheid en gezondheid bij bouw- en sloopwerkzaamheden.

Bij het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) kunnen verschillende projectfasen of onderdelen daarvan aan afzonderlijke externe partijen worden uitbesteed of meerdere fasen geïntegreerd aan een partij (dit kan ook een combinatie of consortium zijn). In het RVB Contractenbuffet zijn hiervoor gestandaardiseerde eisen voor het Veiligheid & Gezondheid (V&G) proces opgenomen. Deze eisen mogen niet gewijzigd worden, tenzij je dit bespreekt met een V&G-expert en hiervoor expliciete en goed onderbouwde keuzes heb gemaakt.

Als het de bedoeling is om een projectfase of een deel daarvan door een externe partij uit te laten voeren, dan gaat daaraan vooraf een fase die “Uitvraag” wordt genoemd. In deze uitvraag fase worden twee dingen gedaan:

1. er wordt een contract opgesteld om af te sluiten met de externe partij
2. de aanbesteding en opdrachtverstrekking vindt plaats

In het Stappenplan V&G zijn uitvraagfasen opgenomen voorafgaand aan de definitiefase, de ontwerpfase en de bouwphase. Hier maak je alleen gebruik van als je de volgende fase ook daadwerkelijk (deels) door een externe partij wilt laten doen. Als dat niet het geval is, kun je de stappen in deze fase overslaan.

Uitbesteden van taken in de definitiefase

Bij laag-risico-projecten kun je ervoor kiezen de Project Initiatie Documentatie (PID) door een externe partij uit te laten werken. Dit gaat onder verantwoordelijkheid van een IPV-er en een TM-er. Ook de eerste versie van het V&G-plan wordt dan door de externe partij gemaakt. Omdat de vergewisplicht een onvervreemdbare verantwoordelijkheid van de opdrachtgever is, moeten de afspraken over de werkwijze ten aanzien van V&G goed worden vastgelegd in het contract. Er vindt altijd een startgesprek plaats met de V&G-toetser direct na het geven van de (deel)opdracht. Dit is belangrijk om ervoor te zorgen dat de externe partij goed in beeld heeft wat de bedoeling is en uitleg te geven over de vergewisplicht. Er is een Kader V&G opgesteld waarin deze werkwijze staat toegelicht. Dit Kader is ook bedoeld om te delen met de externe partij.

Uitbesteden van (een deel van) het ontwerpproces

Het Rijksvastgoedbedrijf kan taken delegeren of uitbesteden, maar daarmee vervalt niet onze verantwoordelijkheid. Het is aan de opdrachtgever om de ontwerpers de opdracht te geven het Veiligheid & Gezondheid (V&G) ontwerpproces te doorlopen en een V&G-coördinator ontwerpfase (VGCO) aan te stellen. Deze zaken moeten worden opgenomen in het contract met de ontwerpende partij. De opdrachtgever moet zich ervan verzekeren dat de ontwerpkeuzen volgens de Arbeidshygiënische strategie worden gemaakt, dat deze onderbouwd worden vastgelegd in de Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) en de V&G-documenten getoetst worden. Hier kan het RVB een interne V&G-toetser voor aanstellen (de rol wordt dan ingevuld door een V&G-expert of een interne VGCO) of we kunnen een V&G-toetser inhuren. Het is belangrijk om het hele proces navolgbaar vast te leggen, door tussentijdse versies van de RI&E, het V&G-plan en het V&G-dossier met datum en versienummer op te slaan in het projectdossier.

Uitbesteden van de bouwphase

Wanneer je namens het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) in de ontwerpfase hebt gezorgd dat er een ontwerp is gemaakt dat veilig te bouwen, te onderhouden en te slopen is, geef dan via de Veiligheid & Gezondheid-documenten aan wat de restrisico's zijn die in het ontwerp niet beheerst konden worden. Deze draag je over aan de uitvoerende partij. Na de gunning aan een uitvoerende partij zorgt deze partij voor de werkvoorbereiding, waarin de bouwmethodes worden bepaald, de bouwplaats wordt ingericht en de restrisico's vanuit de ontwerpfase worden beheerst of geëlimineerd. Het RVB moet zich ervan verzekeren dat alle restrisico's door de uitvoerende partij zijn beheerst voordat de uitvoeringswerkzaamheden gestart kunnen worden. Deze risicobeheersing moet met onderbouwing van de uitvoerende partij vastgelegd worden in de Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E). Namens het RVB zie je erop toe dat de RI&E/het V&G-plan zijn bijgewerkt, dat deze documenten op de bouwplaats aanwezig zijn en in het projectdossier zijn opgeslagen.

Om aan de Veiligheid & Gezondheid (V&G) verplichtingen (Arbowet, Arbobesluit, Besluit bouwwerken leefomgeving) in alle Rijksvastgoedbedrijf (RVB) projecten te voldoen, moet je binnen het project het proces volgen zoals dat is beschreven in dit interne Stappenplan V&G bouw- en onderhoudsproces RVB. Voor het RVB is het cruciaal om te monitoren dat het V&G-proces daadwerkelijk en aantoonbaar in onze projecten wordt gevolgd. De status van alle inspanningen, in dit geval op V&G gebied, wordt gemeten: Waar staat een project? Gaat alles volgens planning? Wat is de kwaliteit? Wat gaat goed en wat heeft aandacht/ondersteuning? Door te monitoren kan het RVB:

- Direct en actueel inzicht krijgen of en hoe V&G is geborgd in de projecten;
- De sectiehoofden V&G informatie verstrekken om de Project Voortgangsgesprekken (PVG's) inhoudelijk V&G te kunnen voeren;
- De V&G-experts gericht 'sturen' naar projecten die V&G advies nodig hebben;
- Het bevoegd gezag (de Nederlandse Arbeidsinspectie) per direct informeren over de V&G-invulling van onze opdrachtgeversrol en dit aantonen op basis van de wettelijk verplichte documenten;
- Het Veiligheidsoverleg informeren over de status van de wettelijke V&G-verplichtingen op alle projecten.

Het monitoren gebeurt op basis van de projectinformatie die aanwezig is in het projectdossier en de informatie die is ingevuld in Oracle. De IPV-er is ervoor verantwoordelijk dat deze informatie up-to-date is.

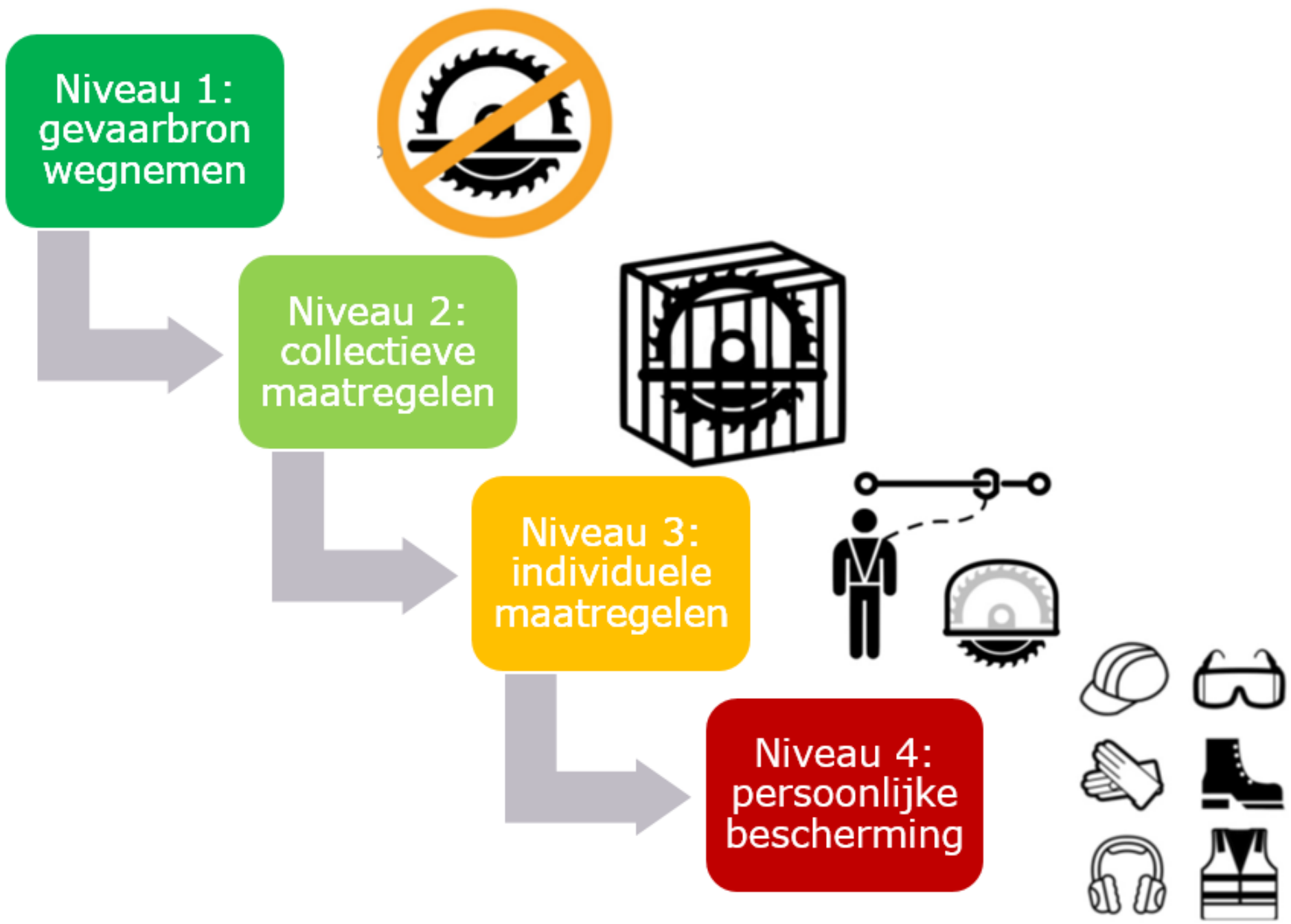
Veiligheid is een heel breed begrip. Dit Stappenplan V&G gaat over veiligheid op en rondom de bouwplaats én het veilig onderhouden van ons vastgoed. Daarnaast zijn er nog veel andere veiligheidsonderwerpen die relevant zijn als je een project of onderhoudsopdracht gaat starten of uitvoert.

Op de [veiligheidspagina van het RVB](#) vind je meer informatie over de volgende onderwerpen:

- Veiligheidsprincipes RVB
- Meldpunt Veiligheid
- Incident-responsplan Veiligheid
- Veiligheidsladder
- Veiligheid in Aanbesteden
- Veiligheid op de bouwplaats voor medewerkers RVB
- Ambities en doelstellingen veiligheid
- Andere veiligheidsthema's

De Arbeidshygiënische strategie (AHS) is een wettelijk verplichte strategie om tot de meest veilige beheersmaatregelen te komen voor veiligheidsrisico's. Pas wanneer je kunt uitsluiten dat het hoogste niveau van veiligheid niet haalbaar is voor je project kun je een niveau zakken.

- 1. Bronaankpak: Plaats een installatie bij voorkeur niet op het dak. Zo voorkom je bij inspectie en onderhoud van de installatie gevaar voor vallen van hoogte;
- 2. Collectieve maatregel: Is het redelijkerwijs niet mogelijk de installatie op een betere locatie dan het dak te plaatsen? Ontwerp dan een leuning ter bescherming van de personen die op het dak moeten zijn, bijvoorbeeld door een dakopstand geïntegreerd in het gevelontwerp;
- 3. Individuele maatregel: Aanlijnvoorziening of ankerpunten op het dak;
- 4. Persoonlijke bescherming: helm, veiligheidsschoenen, veiligheidsbril, gehoorbescherming, signaalkleding, etc.

Het Rijksvastgoedbedrijf is verplicht zich ervan te verzekeren dat een project of onderhoudsopdracht veilig uit te voeren is en uitgevoerd wordt.

In de **ontwerpfase** moet je daarom samen met je team en de V&G expert de veiligheidsrisico’s voor de omgeving, de gebruiker en de toekomstige uitvoerende partij(en) inventariseren en beheersen volgens de Arbeidshygiënische strategie. De ontwerpkeuzes (bouwkundig, technisch of organisatorisch van aard) moeten goed afgewogen en onderbouwd vastgelegd worden in de Risico Inventarisatie & Evaluatie.

In de **uitvoeringsfase** verzekert het RVB zich ervan dat de uitvoerende partij(en) de veiligheidsafspraken vanuit de ontwerpfase opvolgt en de restrisico’s uit het ontwerp op de meest veilige manier beheerst. Voor risicobeheersing op de meest veilige manier moet aantoonbaar de Arbeidshygiënische strategie zijn toegepast.

De IPV-er is ervoor verantwoordelijk dat het project of de onderhoudsopdracht veilig uit te voeren is. Het technisch team heeft hierin ook een rol. Zij moeten zich baseren op de Arbeidshygiënische strategie.

In dit Stappenplan V&G voor het bouw- en onderhoudsproces RVB worden handvatten gegeven voor de IPV-er om invulling te geven aan de vergewisplicht in de ontwerpfase en in de uitvoeringsfase. Klik door naar de volgende stappen uit het Stappenplan V&G om meer te lezen over deze handvatten:

Stap 3.4

- voor de ontwerpfase
- voor geïntegreerde contracten (ontwerpfase en uitvoeringsfase, UAV-gc)

Stap 5.2

- voor de uitvoeringsfase

De wettelijke verplichtingen omtrent de veiligheid op en rond bouwplaatsen vloeien voort uit de Europese richtlijn 92/57/EEG. In de Nederlandse wet- en regelgeving zijn de eisen voor veiligheid op bouwplaatsen (bouwplaatsveiligheid) verwerkt in de bouwprocesbepalingen in het Arbeidsomstandighedenbesluit. De eisen aan de veiligheid in de omgeving van bouwplaatsen (omgevingsveiligheid) zijn opgenomen in de bouwregelgeving. Deze eisen staan in nu in hoofdstuk 8 van het Bouwbesluit 2012.

Met de invoering van de Omgevingswet komt het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) in de plaats van het Bouwbesluit 2012. De eisen aan omgevingsveiligheid zijn in het Bbl opgenomen in hoofdstuk 7 aangevuld met artikelen 5.54 en 5.55 van de Omgevingsregeling die tegelijk ingaat. De eisen aan omgevingsveiligheid zijn in het Bbl uitgebreider beschreven dan in het Bouwbesluit.

Zie: [Infoblad Veiligheid en gezondheid bij bouw- en sloopwerkzaamheden](#)

Artikel 7.15 lid 2 van het Bbl stelt verder dat veiligheidsafstanden bij de bouw van een gebouw moeten voldoen aan paragraaf 6.2 van: [Richtlijn Bouw- en sloopveiligheid](#). Voor het overige is deze richtlijn geen wettelijk voorschrift maar dient deze slechts als advies.

Het Arbeidsomstandighedenbesluit legt expliciet verplichtingen bij de opdrachtgever en gaat nadrukkelijk in op zowel de ontwerpfase als de uitvoeringsfase. Dit komt in de artikeltekst van het Bbl over omgevingsveiligheid niet op eenzelfde manier naar voren, maar in de toelichting wordt wel aangegeven dat het op eenzelfde manier moet worden gezien. Het is om wetstechnische redenen dat dit niet in de artikeltekst terugkomt omdat de Omgevingswet (waar het Bbl onder valt) hier formeel geen grondslag voor biedt. Dat de wetgever dit wel voor ogen had blijkt uit de Kamerbrief waarin de Bbl-wijziging werd aangekondigd, zie: [Brief regering; Aanbeveling OvV één centrale partij voor omgevingsveiligheid en arbeidsveiligheid - Bouwregelgeving - Parlementaire monitor](#). Ook moet worden bedacht dat de opdrachtgever gehouden is aan de zorgplicht volgens de Omgevingswet en dan met name artikel 1.7.

Artikel 1.7 (activiteit met nadelige gevolgen).

Een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving, is verplicht:

- alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen,*
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken,*
- als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van hem kan worden gevraagd.*

Bovendien is op grond van de Omgevingswet altijd participatie in het voortraject nodig om de belangen van derden te laten meewegen in de plan- en besluitvorming. Deze belangen kunnen ook de veiligheid en gezondheid betreffen, zowel gedurende als na afloop van de uitvoering van een bouwproject. Dit betekent dat er in het participatietraject ook afstemming moet zijn over zaken als het gebruik van de publieke ruimte voor de bouwplaats, wegafzettingen, wegomleidingen, bereikbaarheid, etc..

Om goed invulling te geven aan de Bbl-eisen ligt het dus voor de hand om eenzelfde aanpak te volgen als voor bouwplaatsveiligheid en de rol van de V&G-coördinator volgens het Arbeidsomstandighedenbesluit te combineren met die van de veiligheidscoördinator directe omgeving volgens het Bbl. Bijgevolg ligt het ook voor de hand om het [bouw- en/of sloopveiligheidsplan](#) op te nemen in het V&G-plan. In dit Stappenplan V&G voor bouw- en onderhoudsopdrachten RVB wordt met de afkorting V&G dan ook zowel bouwplaats- als omgevingsveiligheid bedoeld.

Het Arbeidsomstandighedenbesluit verplicht ons om ontwerpkeuzes te onderbouwen en vast te leggen in het Veiligheid & Gezondheid-plan. Ontwerpkeuzen zijn onder te verdelen in Bouwkundige-, Technische- of Organisatorische-keuzes (BTO):

- Bouwkundig: Is het ontwerp veilig te bouwen of onderhouden door de uitvoerende partij? Denk aan het ontwerpen van technische installatie in het gebouw in plaats van op het dak. Zo niet, zorg er dan voor dat de installaties minimaal 5 meter, incl. 1 meter looppad, van de dakrand af worden geplaatst.
- Technisch: Laten we de uitvoeringsmethode volledig vrij aan de uitvoerende partij? Of zijn er redenen vanuit veiligheidsoogpunt om hierin te sturen? Bijvoorbeeld geluidsarm funderen in verband met omgevingsveiligheid; gietvloeren in plaats van met de hand aangebrachte zandcementdekvloeren; prefab bouw (ook met het oog op veilige demontage)?
- Organisatorisch: Blijft de gebruiker in het pand of is het veiliger om een tijdelijke locatie te zoeken tijdens de uitvoeringswerkzaamheden? Zijn de projectmijlpalen realistisch of leggen we onnodige tijdsdruk op de uitvoering met als gevolg grotere veiligheidsrisico's? Het eerste veiligheidsprincipe van het RVB is: veiligheid gaat boven planning, geld of sociale druk. Volledige lijst met veiligheidsprincipes van het RVB zijn te vinden op het Rijksportaal via de Veiligheidspagina van RVB.